

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΤΗΣ 3^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 29^{ης} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2014

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Ιωάννης Σαρμάς, Σωτηρία Ντούνη, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και Ευάγγελος Νταής, Αντιπρόεδροι, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία - Ελισσάβεντ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Χριστίνα Ρασσιά, Βιργινία Σκευή, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Σύμβουλοι.

Η Αντιπρόεδρος Ανδρονίκη Θεοτοκάτου και οι Σύμβουλοι Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Ελένη Λυκεσά, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Θεολογία Γναρδέλλη και Βασιλική Σοφιανού απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Α΄.

Β΄. Ακολούθως, το λόγο έλαβε η Σύμβουλος Βασιλική Ανδρεοπούλου, η οποία ορίστηκε από τον Πρόεδρο εισηγήτρια επί του τεθέντος με το αριθμ. πρωτ. 61705/26.9.2013 έγγραφο της Γενικής Συντονίστριας Διοικητικής Υποστήριξης Αικατερίνης Παναγιωτοπούλου ερωτήματος, το περιεχόμενο του οποίου έχει ως εξής :

«ΠΡΟΣ

Τον κ. Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Έχω την τιμή να σας εκθέσω τα ακόλουθα:

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.), σύμφωνα με το άρθρο 1 του α.ν.552/1945 «Περί τροποποιήσεως του ν. 3711/1928 περί καταστατικού του Ε.Ε.Σ. ...», «αποτελεί Σωματείον αυτοδιοικούμενον βάσει του καταστατικού αυτού, λόγω δε του επιδιωκομένου υπ'αυτού σκοπού και των περί αυτού εκ διεθνών συμβάσεων δημιουργουμένων υποχρεώσεων και σχέσεων, αναγνωρίζεται αυτό απεριόριστος αυτονομία. Ειδικότερον, δεν δύνανται να εφαρμοστούν επ'αυτού οι διατάξεις: 1) Περί Δημοσίου Λογιστικού ή άλλαι δι'ων θα υπέκειτο υπό οιονδήποτε προληπτικόν έλεγχον ... Εις το τέλος όμως εκάστου διαχειριστικού έτους οι λογαριασμοί αυτού ελέγχονται υπό του Ελεγκτικού Συνεδρίου. 2) ... 3) ... 4) ...».

Κατόπιν της τελευταίας ως άνω διάταξης, το Ι Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τα Πρακτικά της 24^{ης} Συν./30.7.1946 και της 28^{ης} Συν./11.10.1949 αυτού καθόρισε την έκταση και τα δικαιολογητικά του ανωτέρω ελέγχου, καθώς και τον τόπο διενέργειας αυτού, ορίζοντας ότι αυτός θα ασκείται στο Κατάστημα του Ε.Ε.Σ., από υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οριζομένους υπό του Προέδρου.

Περαιτέρω, το Β' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου με σειρά Πρακτικών του (6^η Συν./5.11.1990, 2^η Συν./15.2.1991) δέχθηκε ότι δεν έχει καμιά αρμοδιότητα να προέλθει στην κρίση ή και αξιολόγηση των πορισμάτων

του ελέγχου, που ενεργείται από το ειδικό συνεργείο υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και την επικύρωση ή όχι αυτών με πράξη του, όρισε δε, στη συνέχεια ότι οι σχετικές εκθέσεις ελέγχου των διαχειρίσεων του Ε.Ε.Σ. θα πρέπει να κοινοποιούνται στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, για την αξιολόγηση των πορισμάτων των ελέγχων και των σχετικών παρατηρήσεων του Προϊσταμένου του συνεργείου ελέγχου, αντίγραφο δε αυτών να διαβιβάζονται στον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ορίζει, με απόφασή του, συνεργείο από υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι μεταβαίνουν στο Κατάστημα του Ε.Ε.Σ., κατά τις απογευματινές ώρες, προκειμένου να προβούν στον έλεγχο των οικονομικών διαχειρίσεων αυτού, μετά δε το πέρας του ελέγχου κάθε οικονομικού έτους, συντάσσουν σχετική έκθεση με τα αποτελέσματα αυτού, τα οποία κοινοποιούν στον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Ε.Σ., αντίγραφο δε αυτής κοινοποιούν στον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Όμως ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας, στο με αριθμ. πρωτ. ΓΕΕ 487/93/19.6.2013 έγγραφό του, κατόπιν καταγγελιών για μη σύννομη διαχείριση στον Ε.Ε.Σ., διατυπώνει την άποψη ότι η διάταξη του άρθρου 1 του α.ν.552/1945 «απλώς εξαιρεί τον Ε.Ε.Σ. από την εφαρμογή και την τήρηση του δημόσιου λογιστικού και δεν έχει την έννοια της διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας, είτε προέρχεται από επιχορηγήσεις, είτε από δωρεές για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, κατά την ανεξέλεγκτη κρίση των οργάνων του κατά παράβαση της νομιμότητας», ο δε έλεγχος που ασκείται από το

Ελεγκτικό Συνέδριο «δεν μπορεί να περιορίζεται σε διαπιστώσεις και συστάσεις, να παραμένει δηλαδή ατελής και να μην ολοκληρώνεται με τις νόμιμες κυρώσεις».

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε: 1) Τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 1821/1988, με την οποία εντάχθηκαν στο Ε.Σ.Υ. και μετατράπηκαν σε Ν.Π.Δ.Δ. τα Νοσοκομεία Κοργιαλένειο και Ασκληπιείο Βούλας, καθώς και τα αναφερόμενα στο άρθρο αυτό περιφερειακά Νοσοκομεία, τα οποία είχαν ανεγερθεί και λειτουργούσαν από τον Ε.Ε.Σ., η κυριότητα των οποίων, όμως, παρέμεινε στον Ε.Ε.Σ., ενώ με την παρ. 6 του ως άνω άρθρου, χορηγήθηκε από το έτος 1986 ετήσια επιχορήγηση στον Ε.Ε.Σ. 500.000.000 δρχ., αναπροσαρμοζόμενου του ποσού αυτού κατ' έτος από του έτους 1987 και 2) τις διατάξεις α) του άρθρου 1 του ν. 4129/2013 «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο», το οποίο στο β' εδάφιο της παραγράφου 1 ορίζει ότι: «... Σε κατασταλτικό έλεγχο υπόκειται και κάθε φορέας που έλαβε καθ' οιονδήποτε τρόπο χρηματοδότηση ή επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό» και β) του άρθρου 41 του ίδιου ως άνω νόμου, με το οποίο ορίζεται ο τρόπος ελέγχου των επιχορηγήσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο (σχετικά και τα Πρακτικά της 15^{ης} Συν./26.6.2013 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου).

Ενόψει των ανωτέρω, κ. Πρόεδρε, πρέπει, σε περίπτωση μη σύννομων δαπανών του Ε.Ε.Σ., το συνεργείο ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου να προχωρά στις νόμιμες κυρώσεις, ήτοι έκδοση ΦΜΕ ή καταλογιστικών πράξεων;

Σε περίπτωση που η απάντηση είναι καταφατική και με δεδομένο ότι βρίσκεται σε εξέλιξη ο διαχειριστικός έλεγχος του οικον. έτους 2010, ενώ μέχρι

και το έτος 2009 συντάσσονταν μόνο σχετικές εκθέσεις, η διαδικασία επιβολής κυρώσεων θα αρχίσει από το ελεγχόμενο έτος και εντεύθεν ή θα ανατρέξει και σε προηγούμενα έτη;

Κατόπιν αυτών παρακαλούμε κ. Πρόεδρε, εφόσον το κρίνετε σκόπιμο, να προκαλέσετε τη γνώμη της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 6 του ν. 4129/2013 «Κύρωση Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο» και 131 παρ. 3 του π.δ. 1225/1981.

**Η Γενική Συντονίστρια
Διοικητικής Υποστήριξης**

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ»

Η εισηγήτρια Σύμβουλος εισηγείται ως ακολούθως :

Με τις διατάξεις του ν. 3711 της 21/23.12.1928 (ΦΕΚ Α' 272) «Περί του Καταστατικού Χάρτου του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και τροποποιήσεως του από 13.11.1927 Ν.Δ/τος», όπως το άρθρο 1 αυτού αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του α.ν. υπ' αριθμ. 552 της 26/26 Σεπτ. 1945 «Περί τροποποιήσεως του Ν. 3711/1928 "περί καταστατικού χάρτου του Ελλην. Ερυθρού Σταυρού" και συμπληρώσεως του υπ' αριθμ. 70/1944 Α. Νόμου "περί ανασυγκροτήσεως του Δ. Συμβουλίου του Ελλ. Ερυθρού Σταυρού"» ορίστηκε : Στο άρθρο 1 ότι : «Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρυθείς διά του από 10 Ιουνίου 1877 Β.Δ. αποτελεί Σωματείον αυτοδιοικούμενον βάσει του καταστατικού αυτού, λόγω δε του επιδιωκόμενου υπ' αυτού σκοπού και των περί αυτού εκ των διεθνών συμβάσεων δημιουργουμένων υποχρεώσεων και σχέσεων, αναγνωρίζεται αυτό απεριόριστος αυτονομία. Ειδικότερον δεν δύναται να εφαρμοσθούν επ' αυτού αι

διατάξεις: 1) Περί δημοσίου λογιστικού ή άλλαι δι'ων θα υπέκειτο υπό οιονδήποτε προληπτικόν έλεγχον ή υπό διατυπώσεις αι πράξεις αυτού διαχειρίσεως ή διαθέσεως ή άλλαι οιονδήποτε περιεχομένου ενέργειαι αυτού. Εις το τέλος όμως εκάστου διαχειριστικού έτους οι λογαριασμοί αυτού ελέγχονται υπό του Ελεγκτικού Συνεδρίου. 2) ... 4) Πάσα άλλη ήτις αμέσως ή εμμέσως θα παρεκώλυε τον Ελληνικόν Ερυθρόν Σταυρόν ή τας υπηρεσίας αυτού εις την αδέσμευτον από οιασδήποτε παρεμβάσεως ή περιορισμού και μόνον κατά την ανεξέλεγκτον κρίσιν των οργάνων αυτού ενέργειαν αυτού», στο άρθρο 2 ότι : «Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός εν τη διοικήσει αυτού έχει πλήρη αυτοτέλειαν εν τη ενασκήσει της δράσεώς του και της λειτουργίας του εντός των ορίων του καταστατικού του ...» και στο άρθρο 4 ότι : «Εις τον Ελληνικόν Ερυθρόν Σταυρόν δίδεται υπό του Κράτους ετησία επιχορήγησις εκ δρχ. 2.000.000, εγγραφομένη εις τον προϋπολογισμόν του Υπουργείου Υγιεινής, Προνοίας και Αντιλήψεως ...». Περαιτέρω, με το καταστατικό του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού (τροποποιηθέν και επικυρωθέν με την 17115/1965 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών), στο άρθρο 5 αυτού, προβλέπεται ότι «αι πρόσοδοι του Συλλόγου αποτελούνται : α) ... ε) Εξ επιχορηγήσεων του Κράτους, ή άλλων δημοσίου δικαίου νομικών προσώπων υπό όρους ή άνευ όρων, μονίμως ή εφ' άπαξ υπέρ του Συλλόγου ορισθησομένων». Κατόπιν των ως άνω νομοθετικών διατάξεων, το Ι Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τα Πρακτικά της 24^{ης} συνεδρ. της 30.7.1946 και της 28^{ης} συνεδρ. της 11.10.1949 καθόρισε την έκταση και τα δικαιολογητικά του ελέγχου του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού από το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και τον τόπο διενέργειας αυτού και όρισε ότι αυτός

θα ασκείται στο Κατάστημα του Ερυθρού Σταυρού από υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οριζομένους από τον Πρόεδρο αυτού και διενεργούντες την επεξεργασία των λογαριασμών και λοιπών στοιχείων, ο δε έλεγχος αυτός, μη εκτεινόμενος στην εξέταση της σκοπιμότητας των πράξεων και ενεργειών του Ε.Ε.Σ., συνίσταται στη διαπίστωση της ύπαρξης των αναφερομένων στους λογαριασμούς παραστατικών στοιχείων των εγγραφών, καθώς και των σχετικών δικαιολογητικών που υποστηρίζουν τις εγγραφές αυτές. Περαιτέρω, δε, τα αποτελέσματα του ελέγχου και της επεξεργασίας των λογαριασμών θα υποβάλλονται στο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την έκδοση της Πράξεως αυτού. Ακολούθως, το Β΄ Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με τα Πρακτικά της 6^{ης} συνεδρ. αυτού της 5.11.1990 (θέμα Β΄, βλ. ομοίως και Πρακτικά 2^{ης} συνεδρ. της 15.2.1991, θέμα Γ΄), καθόρισε το περιεχόμενο του διενεργούμενου από το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχου του άρθρου 1 παρ. 1 του ως άνω α.ν. 552/1945 του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού ως λογιστικού διαχειριστικού ελέγχου, δηλαδή ελέγχου διενεργούμενου με βάση τους κανόνες της λογιστικής επιστήμης, την καθιερωθείσα εμπειρία (πρακτική) και τις συναφείς διαχειριστικές διατάξεις του Οργανισμού του, με αποκλειστικό στόχο την ενημέρωση των καταστατικών οργάνων του Ε.Ε.Σ. (Δ.Σ., Γενική Συνέλευση κ.λπ.), στα οποία απόκειται η περαιτέρω αξιολόγηση των πορισμάτων και των σχετικών παρατηρήσεων και η λήψη οποιασδήποτε τυχόν απόφασης συμμόρφωσης προς τις υποδείξεις του ελέγχου αυτού. Ως εκ τούτου, δέχθηκε, περαιτέρω, το Κλιμάκιο, δεν έχει αυτό καμιά αρμοδιότητα να προέλθει στην κρίση ή και αξιολόγηση των πορισμάτων του διενεργούμενου ελέγχου ούτε έχει

από κάποια διάταξη αρμοδιότητα για επικύρωση με πράξη του ή μη των αποτελεσμάτων αυτού. Κατ' ακολουθία, όρισε να κοινοποιούνται οι σχετικές εκθέσεις ελέγχου των οικείων διαχειρίσεων στον Πρόεδρο του Δ.Σ. του Ε.Ε.Σ., αντίγραφο δε αυτών να διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς ενημέρωσή του.

Περαιτέρω, με το άρθρο 1 του ν. 1821/1988 κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ νόμου η από 28.5.1985 σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, στις παραγρ. 6 και 7 της οποίας ορίστηκε ότι : «6. Για την εκπλήρωση του σκοπού και της αποστολής του Ε.Ε.Σ. εγγράφεται από το έτος 1986 στον Κρατικό Προϋπολογισμό ετήσια επιχορήγηση ... 7. ... Τα χρέη του Ε.Ε.Σ. που δημιουργήθηκαν από οποιεσδήποτε ανάγκες του Ε.Ε.Σ. κατά την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του, για την εκπλήρωση του σκοπού του, βάσει καταστάσεως χρεών, ..., θα καλυφθούν από κρατική επιχορήγηση και με προσκόμιση για κάθε χρέος του σχετικού λογαριασμού». Ομοίως, με το άρθρο 3 του ν. 3627/2007 κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ νόμου η από 8.5.2007 σύμβαση μεταξύ των ίδιων ως προηγούμενα συμβαλλομένων, με το άρθρο δεύτερο της οποίας ορίστηκε ότι : «1) Το Ελληνικό Δημόσιο αναλαμβάνει την κάλυψη των χρεών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού προς τα ασφαλιστικά ταμεία, μέχρι του ποσού των 5.000.000 (πέντε εκατομμυρίων) ευρώ, συμπεριλαμβανομένων στο ποσό αυτό και των οφειλών που δεν ρυθμίσθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 εδ. β' της από 28^{ης} Μαΐου 1985 συμβάσεως μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Ε.Ε.Σ. ...» και με το άρθρο τρίτο ότι : «Για την εκπλήρωση του σκοπού και της αποστολής του Ελληνικού Ερυθρού

Σταυρού, εγγράφεται στον κρατικό προϋπολογισμό, από το έτος 2008 και έπειτα, ετήσια επιχορήγηση υπέρ του Ε.Ε.Σ., ποσού ύψους δώδεκα εκατομμυρίων (12.000.000) ευρώ ...».

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 1 του α.ν. 552/1945, ερμηνευόμενες υπό το φως των διατάξεων της παρ. 1 του αναθεωρημένου άρθρου 98 του Συντάγματος του 2001, κατά το οποίο, όπως έχει κριθεί από το Δικαστήριο αυτό (βλ. Πρακτικά Ολ. Ελ. Συν. 27^{ης} Γεν. Συν. της 23.10.2002), δύνανται να υπαχθούν αποκλειστικά στον κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, χωρίς ταυτόχρονη υπαγωγή τους στον προληπτικό έλεγχο, με ειδική διάταξη νόμου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ιδ.δ.) οποιασδήποτε μορφής (λ.χ. δημόσιες επιχειρήσεις, σωματεία, ιδρύματα κ.λπ.), με σκοπό την πληρέστερη διασφάλιση της νόμιμης και χρηστής διαχείρισης της με ευρεία έννοια δημόσιας περιουσίας, συνάγεται ότι ο νομοθέτης, ναι μεν κατοχύρωσε την αυτονομία της δράσης των καταστατικών οργάνων του Ε.Ε.Σ. και την ελευθερία των συμβάσεων του κοινού δικαίου στη διοίκηση, διαχείριση και διάθεση της περιουσίας και των πόρων αυτού, πλην όμως, βάσει της ως άνω ειδικής διάταξης του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1, ηθέλησε οι λογαριασμοί αυτού στο τέλος κάθε διαχειριστικού έτους να ελέγχονται κατασταλτικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο έλεγχος αυτός, κατά την ορθή έννοια των ανωτέρω διατάξεων, δε νοείται ως λογιστικός διαχειριστικός τέτοιος, περιοριζόμενος στην απλή παράθεση των ευρημάτων και απλή διαπίστωση του σύννομου ή μη της διαθέσεως των εσόδων αυτού, αλλά πρέπει να εννοηθεί ως κατασταλτικός έλεγχος σύμφωνα προς τις κείμενες διατάξεις που ρυθμίζουν το ελεγκτικό έργο

του Δικαστηρίου, κατά την ως άνω κατοχυρούμενη συνταγματικώς δικαιοδοσία του, ήτοι έλεγχος δικαστικός. Συνεπώς, σε περίπτωση επισήμανσης της διενέργειας μη σύννομων δαπανών και γενικότερα ανευρέσεως διαχειριστικών ανωμαλιών (ελλειμμάτων), ο έλεγχος δικαιούται και οφείλει να προβεί στον καταμερισμό ευθυνών και την άμεση αποκατάσταση της διαχειριστικής ανωμαλίας, που συντελείται με την κατάρτιση καταλογιστικής πράξης, σύμφωνα προς τις διατάξεις του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τέτοιο είδος ελέγχου επιβάλλεται άλλωστε και από το γεγονός ότι ο Ε.Ε.Σ. αποτελεί, από της συστάσεώς του, ειδική περίπτωση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ιδρυθέντος με νόμο, που επιδιώκει την προαγωγή κοινωφελών και αγαθοεργών σκοπών (βλ. άρθρο 3 του καταστατικού αυτού), οι οποίοι ενδιαφέρουν ιδιαιτέρως την Πολιτεία (πρβλ. Πρακτικά 4^{ης} Γεν. Συν. Ολ. Ελ. Συν. της 3.2.1982), η οποία, εκτός της εκ του νόμου προβλεπόμενης από της συστάσεώς του τακτικής (ετήσιας) προς αυτόν κρατικής επιχορήγησης, ανέλαβε επίσης, όπως προκύπτει από τις προαναφερόμενες κυρωθείσες νομοθετικά συμβάσεις, και την κάλυψη χρεών αυτού. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται, σε περίπτωση διάγνωσης εκ μέρους του ελέγχου ατάσθαλης διαχείρισης, η τήρηση των προβλεπόμενων από τις διατάξεις του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου διαδικασιών προς το σκοπό καταλογισμού των εκάστοτε υπευθύνων διαχειριστικών οργάνων του Ε.Ε.Σ. και δη, ενόψει των ανωτέρω αναφερομένων, καθ' όσον αφορά εκάστοτε το σύνολο της οικονομικής διαχείρισης του ως άνω ν.π. ιδ. δικαίου, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης των εσόδων αυτού, και όχι μόνον κατά το μέρος που αφορά το συγκεκριμένο ποσό της εκάστοτε

δοθείσας ετήσιας προς αυτό κρατικής επιχορήγησης, λαμβανομένου υπόψη και ότι τα ποσά των ετήσιων δημόσιων επιχορηγήσεων για την πραγμάτωση των σκοπών και της αποστολής του Ε.Ε.Σ. έχουν εν τοις πράγμασι αναμιχθεί με τα ποσά των λοιπών προσόδων του νομικού προσώπου (βλ. σχετικά έκθεση ελέγχου οικονομικής διαχείρισης έτους 2009, σελ. 22 και Ολ. Ελ. Συν. 439/2012)). Περαιτέρω, εφόσον κατά τον διενεργηθέντα έλεγχο παρελθουσών χρήσεων (ήδη διενεργείται ο διαχειριστικός έλεγχος οικ. έτους 2010, όπως προκύπτει από το ως άνω έγγραφο) υπάρχουν ευρήματα, για τα οποία, κατά την κρίση του ελέγχου, πρέπει να αποδοθούν ευθύνες, η ως άνω διαδικασία καταλογισμού πρέπει να επεκταθεί και καθ' όσον αφορά τις χρήσεις αυτές.

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση, κατά την οποία τρία (3) μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Αργυρώ Λεβέντη και Στυλιανός Λεντιδάκης, συντάχθηκαν πλήρως με την ως άνω εισήγηση.

Τα λοιπά είκοσι πέντε (25) μέλη του Δικαστηρίου δέχθηκαν εν μέρει την ως άνω εισήγηση και, ειδικότερα, ως προς την έκταση της καταλογιστικής αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο πλαίσιο του διενεργούμενου από αυτό κατασταλτικού ελέγχου των λογαριασμών του Ε.Ε.Σ., διατύπωσαν την εξής γνώμη:

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 98 παρ. 1 εδ. α' και γ' και 2 του Συντάγματος και 25 παρ. 2 του π.δ./τος 774/1980 «Οργανισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (ήδη άρθρο 44 παρ. 2 του ν. 4129/2013 «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο) συνάγεται ότι ο, κατ' αρχήν συνταγματικώς επιτρεπτός, διενεργούμενος από το Ελεγκτικό Συνέδριο

διαχειριστικός έλεγχος των ν.π.ι.δ. που δεν έχουν υπαχθεί με ειδική διάταξη νόμου στον προληπτικό έλεγχο αυτού, για να είναι πλήρης, υπό την έννοια ότι δεν θα περιορίζεται μόνο στη διαπίστωση του σύννομου ή μη της διαχείρισης, αλλά, σε περίπτωση διαπίστωσης διαχειριστικής ανωμαλίας, θα εκτείνεται μέχρι τη δυνατότητα, αλλά και υποχρέωση έκδοσης καταλογιστικής πράξης εις βάρος των υπευθύνων οργάνων, προϋποθέτει τη διαχείριση από τα νομικά αυτά πρόσωπα «δημοσίου χρήματος», αντλούμενου από τον προϋπολογισμό του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, με τη μορφή επιχορηγήσεων για την εκπλήρωση δημόσιου σκοπού. Και τούτο, καθόσον η διαχείριση από το νομικό πρόσωπο-λήπτη της επιχορήγησης δημοσίου, κατά την προεκτεθείσα έννοια, χρήματος προσδίδει σε αυτό την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, ο οποίος υποχρεούται, δια των υπευθύνων οργάνων του, σε απόδοση λογαριασμού για τη διαχείρισή της (Ε.Σ. Ολομ. 1039/1995). Εξάλλου, η πρόσκτηση, εκ του λόγου τούτου, από το νομικό πρόσωπο, ως διαχειριστή της δημόσιας επιχορήγησης, της ιδιότητας του υπολόγου δεν αποτελεί απλώς την προϋπόθεση για τη θεμελίωση της καταλογιστικής αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Οργανισμού αυτού, αλλά, εφόσον το νομικό πρόσωπο διαχειρίζεται και χρήμα που προέρχεται από ίδιους πόρους, συνιστά, ταυτόχρονα, τον προσδιοριστικό παράγοντα της έκτασης της εν λόγω αρμοδιότητας, την οποία και, με ακρίβεια, οριοθετεί. Κατά συνέπεια, αφού μόνο κατά το σκέλος της δημόσιας επιχορήγησης, με προσδιορισμένο επαρκώς χρηματικό ποσό, το οποίο εισήχθη στη διαχείριση του νομικού προσώπου για την εκπλήρωση δημόσιου σκοπού, καθίσταται τούτο υπόλογος διαχειριστής του επίμαχου ποσού με υποχρέωση λογοδοσίας, στο σκέλος

αυτό περιορίζεται και η αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου να προβεί στη, δια του καταλογισμού, αποκατάσταση του, κατά περίπτωση, διαπιστωθέντος διαχειριστικού ελλείμματος (Πρακτικά 11^{ης} Γεν.Συν./4.5.1998 Ολομ. Ε.Σ.). Η ερμηνευτική αυτή εκδοχή ενισχύεται και από το εύρος που προσέδωσε ο κοινός νομοθέτης στο διενεργούμενο από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατασταλατικό έλεγχο των λογαριασμών κάθε φορέα που δέχεται επιχορήγηση ή χρηματοδότηση από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, τον οποίο θέσπισε πλέον ρητά με τις διατάξεις του άρθρου 82 του ν. 4055/2012, ήδη κωδικοποιηθέντος στο άρθρο 41 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, καθόσον, κατά τη ρητή βούλησή του, ο έλεγχος αυτός, ο οποίος διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εφόσον συντρέξει περίπτωση πραγματοποίησης μη νόμιμων δαπανών, καταλήγει στην έκδοση καταλογιστικής πράξης εις βάρος των υπευθύνων οργάνων, δεν εκτείνεται στο σύνολο της χρηματικής διαχείρισης του επιχορηγούμενου φορέα, αλλά περιορίζεται στο μέρος αυτό της διαχείρισης που σχετίζεται με τη ληφθείσα επιχορήγηση, για την οποία, άλλωστε, υποβάλλεται ξεχωριστός απολογισμός, καθόσον συνιστά «δημόσιο χρήμα» (πρβλ. Πρακτικά 15^{ης} Γεν.Συν./26.6.2013 Ολομ. Ε.Σ.).

Περαιτέρω, από τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 1 του α.ν. 552/1945 συνάγεται ότι ο νομοθέτης κατοχύρωσε την πλήρη αυτονομία της δράσης των καταστατικών οργάνων του Ε.Ε.Σ. και την ελευθερία των συμβάσεων του κοινού δικαίου στη διοίκηση, διαχείριση και διάθεση της περιουσίας και των πόρων αυτού. Εξάλλου, ενόψει αφενός της ειδικής φύσης

του ανωτέρω νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το οποίο ιδρύθηκε με νόμο και επιδιώκει την προαγωγή κοινωφελών σκοπών που ενδιαφέρουν ιδιαίτερώς την Πολιτεία, αφετέρου της προβλεπόμενης από τη σύστασή του τακτικής (ετήσιας) προς αυτό κρατικής επιχορήγησης, ο νομοθέτης, βάσει της ως άνω ειδικής διάταξης του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1, ηθέλησε οι λογαριασμοί αυτού στο τέλος κάθε διαχειριστικού έτους να ελέγχονται κατασταλτικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο, λόγω των αυξημένων εγγυήσεων ανεξαρτησίας και λειτουργίας αυτού ως Δικαστηρίου. Πλην όμως, η διάταξη αυτή δεν παρέχει το αναγκαίο νομικό έρεισμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο να προβεί, σε περίπτωση διάγνωσης ατάσθαλης διαχείρισης, και στον καταλογισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την αρμοδιότητά του αυτή, των υπευθύνων οργάνων του εν λόγω νομικού προσώπου, όσον αφορά στο σύνολο της οικονομικής διαχείρισής του, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης των εσόδων του. Τούτο δε, καθόσον το χρήμα που διαχειρίζεται το ως άνω, μη υπαχθέν στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που λειτουργεί ως αυτοδιοικούμενο, με βάση το καταστατικό του, σωματείο κοινωφελούς σκοπού, το οποίο αφενός διαθέτει ίδιους πόρους, προερχόμενους από δωρεές από ιδιώτες, ετήσιες συνδρομές των μελών του, έσοδα από την εκμετάλλευση των περιουσιακών του στοιχείων κλπ. (βλ. άρθρο 5 του καταστατικού αυτού) και, ως εκ τούτου, μη συνδεόμενους καθ' οιονδήποτε τρόπο με άσκηση δημόσιων εξουσιών, αφετέρου ασκεί τη διοίκηση και διαχείρισή του κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας με απεριόριστη αυτονομία, δεν συνιστά «δημόσιο

χρήμα», παρά μόνο κατά το μέρος που αφορά στο συγκεκριμένο ποσό της εκάστοτε δοθείσας προς αυτό κρατικής επιχορήγησης, η διαχείριση ακριβώς του οποίου καθιστά, σύμφωνα με τα ανωτέρω, τα διαχειριστικά όργανα αυτού υπολόγους με υποχρέωση λογοδοσίας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και, συνακόλουθα, υποκείμενους στη διαδικασία του καταλογισμού από αυτό. Εξάλλου, η επιδίωξη δημοσίου ενδιαφέροντος (κοινοφελών) σκοπών από το εν λόγω σωματείο ή η θέσπιση, με την ανωτέρω ειδική διάταξη του α.ν. 552/1945, της άσκησης στη διαχείρισή του κατασταλτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως ανώτατο δημόσιο ελεγκτικό μηχανισμό που παρέχει τα εχέγγυα ανεξαρτησίας ενός δικαστικού οργάνου, δεν αναιρούν το χαρακτήρα της, προερχόμενης από ίδιους πόρους, περιουσίας αυτού ως ιδιωτικής. Πέραν αυτού, ούτε η εν τοις πράγμασι -μη συμβατή, άλλωστε, με την υποχρέωση λογοδοσίας του ως υπολόγου που επιβάλλει την υποχρέωση υποβολής ξεχωριστού απολογισμού- ενιαία διαχείριση των πόρων του, λόγω της ανάμιξη των ποσών των ετήσιων επιχορηγήσεων για την πραγμάτωση της αποστολής του με τις λοιπές προσόδους του νομικού προσώπου, ούτε, τέλος, η, με βάση τις προαναφερόμενες κυρωθείσες νομοθετικά συμβάσεις, ανάληψη της κάλυψης μέρους των χρεών αυτού από το Δημόσιο αρκούν για να προσδώσουν στην περιουσία του «δημόσιο» χαρακτήρα στο σύνολό της. Το τελευταίο δε, λαμβανομένου υπόψη και ότι, με τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 1821/1988, τα αναφερόμενα σε αυτή νοσοκομεία (Κοργιαλένιο, Ασκληπιείο Βούλας κ.λπ.), τα οποία είχαν ανεγερθεί και λειτουργούσαν από τον Ε.Ε.Σ., εντάχθηκαν μεν στο Ε.Σ.Υ. και μετατράπηκαν σε ν.π.δ.δ., η κυριότητα, όμως, αυτών παρέμεινε στο

εν λόγω σωματείο. Κατ' ακολουθία όσων έγιναν ήδη δεκτά και δεδομένου ότι για την πραγματοποίηση των σκοπών του ο Ε.Ε.Σ. επιχορηγείται άμεσα από τον κρατικό προϋπολογισμό, συγχρόνως όμως διαθέτει και ίδιους πόρους, κατά τη γνώμη που επικράτησε, καταλογιστική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ιδρύεται μόνο εφόσον διαπιστωθεί έλλειμμα στη διαχείριση της, επακριβώς προσδιορισμένης, κρατικής επιχορήγησης που διατέθηκε σε αυτό για την εκπλήρωση δημόσιου σκοπού και της οποίας το νομικό αυτό πρόσωπο κατέστη υπόλογος, με την εντεύθεν υποχρέωση απόδοσης λογαριασμού, προς απόδειξη της ανάλωσης του ποσού της επιχορήγησης για το σκοπό για τον οποίο χορηγήθηκε.

Μετά το τέλος της συνεδρίασεως συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τη Γραμματέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ